

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 5778/2021
28.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Марине Милановић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Борис Миљуш адвокат из ..., против тужене „Credit Agricole banka Srbija“ ад Нови Сад, чији је пуномоћник Милица Чворовић адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 4417/2018 од 08.06.2021. године, у седници већа одржаној дана 28.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 4417/2018 од 08.06.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 4417/2018 од 08.06.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 3419/2018 од 12.10.2018. године у првом, другом и трећем ставу изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена на исплату износа од 15.668,84 динара са законском затезном каматом од 28.06.2011. године до исплате и накнаду трошкова парничног поступка у износу од 33.554,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да на име трошкова целокупног поступка исплати туженој износ од 80.187,25 динара у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 4417/2018 од 08.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П 3419/2018 од 12.10.2018. године којом је делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да исплати тужилци износ од 15.668,84 динара са законском затезном каматом од 28.06.2011. године до исплате и надокнади целокупне трошкове парничног поступка у износу од 33.554,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, а одбијен захтев тужиље за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка почев од дана пресуђења до дана извршности.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужене изјављена на основу наведене одредбе (посебна ревизија) дозвољена је ради уједначавања судске праксе, због чега је применом члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између странака је 28.06.2011. године закључен уговор којим је тужена одобрила тужиљи дугорочни стамбени кредит у износу од 30.870 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан пуштања кредита у течај. Тачком 2. тачка 12. члана 2. овог уговора уговорени су административни трошкови у висини од 0.5% од износа одобреног кредита, а тужиља се сагласила да тужена на дан пласмана кредита једнократно наплати све трошкове везане за пуштање кредита задуживањем њених текућих рачуна код тужене банке. У понуди за стамбени кредит од 20.06.2011. године накнаде и други трошкови које тужиља треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту исказани су у апсолутном износу од 15.926,44 динара. Трошкови обраде кредитног захтева у износу од 15.668,84 динара ушли су у обрачун ефективне каматне стопе.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом члана 210. Закона о облигационим односима обавезали тужену да врати тужиљи износ од 15.668,84 динара који је стечен без ваљаног правног основа и да на тај износ плати затезну камату од 28.06.2011. године као дана његовог стицања, у смислу члана 214. тог Закона. Претходно су судови утврдили да је обавеза тужиље на плаћање трошкова обраде кредитног захтева, уговорена чланом 2. тачка 2. тачка 12. уговора о кредиту од 28.06.2011. године, ништава јер је тужена банка била дужна да, у смислу одредби чланова 12, 18. 20. Закона о облигационим односима, пре закључења уговора о кредиту тужиљи на јасан и непосредан начин предочи постојање додатних обавеза које прате тај уговор, али и да определи структуру предметних трошкова и њихов износ. По становишту судова, спорном уговорном одредбом се не прецизира који су то стварни трошкови обраде кредита, што је тужиљу довело у неравноправан положај у односу на тужену која није доказала да је документација, сачињена у складу са чланом 19. став 4. Закона о заштити корисника финансијских услуга, достављена тужиљи са структурно наведеним подацима који би обезбедили да она ниједног тренутка не буде у заблуди и незнању о којим трошковима је реч.

По оцени Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Основаност тужбеног захтева у овом спору у смислу члана 104. став 1. Закона о облигационим односима зависи од решења претходног питања о ништавости уговорне одредбе на основу које је тужила извршила плаћање у износу који сада потражује од тужене.

Закон о заштити корисника финансијских услуга објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 36 од 27.05.2011. године и ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања, али се примењује после истека рока од 6 месеци од дана његовог ступања на снагу. Странке су уговор о кредиту закључиле 28.06.2011. године, по ступању на снагу наведеног Закона, али пре почетка његове примене, тако да се на њихов уговорни однос не могу применити одредбе тог Закона.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, ништав је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију, или ако Закон у одређеном случају не прописује што друго.

Уговор о кредиту уређен је одредбама чланова 1065. – 1068. Закона о облигационим односима. Тим одредбама дат је појам тог уговора, одређена његова форма и садржина, уређена питања отказа даваоца кредита, односно одустанка од уговора, као и враћање кредита пре рока, али нису ближе уређена остала права и обавезе уговорних страна, па ни право банке да од корисника наплати трошкове и накнаде настале поводом закључења уговора о кредиту или које настану у току његове реализације.

Ни Законом о банкама („Службени гласник Републике Србије“ број 107/05...14/15) којим је прописано (члан 4. став 1. тачка 2) да банка може обављати и кредитне послове (давање и узимање кредита) није ближе одређена садржина уговора о кредиту и права и обавезе банке и клијента. Тим Законом предвиђено је да се на уговор закључен између банке и клијента примењују општи услови пословања банке (члан 42), као и да Народна банка Србије може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, нарочито по основу депозитних и кредитних послова (члан 43).

Из изложеног следи да Законом није искључено право банке на наплату трошкова и накнада банкарских услуга по основу кредитних послова. Овлашћење уговарача да предвиде различите услове давања кредита, које проистиче из начела слободе уговарања, укључује и могућност да се уговори обавеза корисника кредита да банци накнади трошкове кредита. Зато одредба уговора о кредиту, којом се корисник обавезује да банци плати трошкове кредита, у начелу није противна принудним прописима и као таква ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима. Одредбе о накнади трошкова кредита не могу се подвести ни под један случај непоштених уговорних одредби набројаних у члановима 44. и 45. Закона о заштити потрошача („Службени гласник Републике Србије“ број 73/10), које се сматрају ништавим јер имају за последицу значајну несразмеру у правима и обавезама уговорних страна, на штету потрошача.

Следствено изложеном, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга, а одредба уговора о кредиту којом се корисник обавезује да банци плати трошкове кредита није ништава, под условом да је понуда банке садржала јасне

и недвосмислене податке о трошковима кредита. Трошкови обраде кредита и пуштања кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и исказују се кроз обрачун ефективне каматне стопе.

У овом спору нижестепени судови изражавају став да банка има право на наплату трошкова обраде кредита уколико докаже да су они ствари и уколико су ти трошкови специфицирани, односно ако је у понуди банке приказана њихова структура.

Овакво становиште суда није исправно. Закон и други прописи не садрже одредницу о стварним трошковима кредита. Врсте трошкова кредита и њихова висина одређују се у тарифама које доноси Народна банка Србије и пословне банке. Прописима није предвиђено да банка мора кориснику кредита предочити структури или спецификацију трошкова како би се сматрало да је клијент са њима упознат на јасан и недвосмислен начин. Стога, спецификација трошкова обраде кредита и опис њихове структуре у понуди за закључење уговора о кредиту нису услов за њихово плаћање банци, уколико је у понуди наведена врста трошкова и њихова висина. Предмет обавезе корисника је у довољној мери одређен прецизним опредељењем врсте трошкова и њихове висине, па се зато не може поставити питање ништавости одредбе уговора о кредиту којом је корисник обавезан на плаћање трошкова кредита, из разлога прописаног чланом 47. Закона о облигационим односима.

У конкретном случају, у понуди тужене банке су трошкови обраде кредитног захтева изражени на јасан и транспарентан начин – по њиховој врсти и висини, а изведеним вештачењем је утврђено да су исти укључени у обрачун ефективне каматне стопе и да нису два пута наплаћени. Због тога, одредба уговора о кредиту из члана 2. тачка 2. тачка 12. уговора није ништава из разлога које наводе нижестепени судови, тако да тужилца неосновано потражује од тужене враћање онога што је платила у извршењу обавезе из означене уговорне одредбе, у смислу члана 104. став 1. Закона о облигационим односима, односно члана 210. тог Закона.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлука о трошковима целокупног поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је на основу члана 165. став 2. у вези са члановима 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженој су досуђени трошкови за састав три поднеска у износу од по 6.000,00 динара, састав жалбе у износу од 12.000,00 динара и ревизије у износу од 18.000,00 динара; заступање на три одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара; судску таксу за жалбу и другостепену пресуду у износу од по 2.526,75 динара; судску таксу за ревизију у износу од 5.053,50 динара и одлуку по ревизији у износу од 7.580,25 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић